Digitaalsete reisitunnistuste pakett

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus digitaalse reisirakenduse loomise kohta, COM (2024) 670 ja

nõukogu määrus isikutunnistustel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste väljaandmise ja nende tehniliste standardite kohta, COM(2024)671

Otsuse ettepanek koordineerimiskogule

Kujundada seisukoht

Peavastutaja: SiM

Kaasvastutajad: JUM, MKM, VÄM, KLIM, RAM

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 07.11.2024

KOKi esitamise tähtpäev 13.11.2024

VVsse esitamise tähtpäev 21.11.2024

Subsidiaarsuse tähtpäev ei ole veel kindlaks määratud

Hääletuskord: seadusandlik tavamenetlus ja KHE

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);

Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon esitas ettepanekud passide ja isikutunnistuste digitaliseerimise ehk **ELi digitaalse reisirakenduse** kohta, et reisijad saaksid luua oma digitaalsed reisitunnistused ja need mobiiltelefoni salvestada. Uued õigusnormid **muudavad Schengeni alale ja Schengeni alal reisimise lihtsamaks ja turvalisemaks.**

Digitaalne reisitunnistus on passi ja isikutunnistuse kiibis sisalduvate andmete digitaalne versioon. See hõlmab omaniku näopilti, kuid mitte tema sõrmejälgi. Digitaalse reisitunnistuse kasutamine on **reisija jaoks täielikult vabatahtlik** ning seda saab **taotleda tasuta.**

Komisjonil on kavas töötada eu-LISA toel välja **EL-i digitaalne reisirakendus**, mis oleks kättesaadav kõigile EL-i ja kolmandate riikide kodanikele, kellel on biomeetriline pass või ELi isikutunnistus ja kes reisivad Schengeni alale või sealt välja.

EL-i digitaalse reisirakenduse abil saavad reisijad luua omale passi või EL-i kodanike puhul isikutunnistuse alusel **digitaalse reisitunnistuse** ja esitada oma reisiplaanid ja -dokumendid eelnevalt piirivalveasutustele. Rakendus küsib enne isikuandmete töötlemist kasutaja nõusolekut.

Digitaalset reisirakendust saab hakata kasutama alates **2030. aastast**. See annab võimaluse salvestada digitaalse reisitunnistuse **Euroopa digiidentiteedikukrusse**.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)?
Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? JAH

Mõju valdkonnad

Majandus

ELi välispiiride ületamisel kontrollitakse süstemaatiliselt nii ELi kui ka kolmandate riikide kodanikke. Praegu tehakse neid kontrole füüsiliselt piiriületuspunktides. Kuna ainuüksi 2023. aastal registreeriti peaaegu 600 miljonit piiriületust, on vaja kiirendada piirikontrolli ja tagada sujuvam reisimine. Digitaalsed passid võimaldavad piirivalveametnikel viia ausate reisijate kontrolli läbi kiiresti ning keskenduda rohkem kuritegevuses ja terrorismis kahtlustatavate isikute peatamisele.

Samuti aitaksid digitaalsed reisidokumendid komisjoni hinnangul vähendada ELi kodanike halduskoormust. Liikmesriigid võivad lubada ELi kodanikel kasutada registreerimiseks ja tuvastamiseks digitaalseid isikutunnistusi. Näiteks võiks neid kasutada registreerimiseks riigi ametiasutustes, kui kodanikud asuvad elama teises liikmesriigis, või selleks, et hõlbustada juurdepääsu e-identimise süsteemidele.

Siseturvalisus

Reisidokumentide digitaliseerimine on suur samm piirihalduse tõhususe suurendamisel, et edendada digitaalset Schengeni ala. Kui reisijatel on võimalus esitada oma dokumendid eelnevalt digitaalselt, saavad piirivalveametnikud kontrollida isikusamasust juba enne nende saabumist. See muudab reisimise kõigi reisijate, eelkõige ELi kodanike jaoks sujuvamaks. Samal ajal võimaldab see keskenduda kahtlastele juhtumitele ja suurendada süstemaatilist kontrolli välispiiridel. Digitaalsed reisitunnistused muudavad

reisidokumentide autentsuse ja tervikluse kontrollimise ametiasutuste jaoks lihtsamaks ning see omakorda raskendab võltsdokumentide kasutamist ja ebaseaduslikku piiriületust.

Kaasamine

2023.a juunis **avalikule konsultatsioonile** vastamisel kaasatud huvigrupid: Eesti Turismi- ja Reisifirmade Liit, AS Tallinna Lennujaam, AS Tallinna Sadam, Laevaomanike Liit, AS Tallink, Luxexpress, Ecolines ning Flixbus.

22.06.2023 VV istungil kinnitatud avaliku konsultatsiooni seisukohad:

1.1. Eesti toetab reisidokumentide (pass, isikutunnistus) digitaliseerimist, et hõlbustada reisimist. Rõhutame, et digitaalsete dokumentide arendamisel tuleb erilist tähelepanu pöörata nende turvalisusele, võimalike väärkasutusega seonduvate ohtude maandamisele ning andmekaitsereeglitele. Tagatud peab olema dokumendi autentsus ja terviklikkus ning see peab olema vähemalt sama turvaline kui füüsiline reisidokument.

1.2. Peame oluliseks, et loodav Euroopa Liidu tasandi lahendus toetab digitaalsete reisidokumentide globaalset koostalitlusvõimet ning lähtub ühtsetest Rahvusvahelise Tsiivilnennunduse Organisatsiooni (ICAO) standarditest.

1.3. Digitaalsed reisidokumendid peavad olema kooskõlas Euroopa digitaalse identiteedi õigusraamistikuga (eIDAS määrus) ja koostalitlusvõimelised väljatöötatava Euroopa digiidentiteedi kukru lahendusega.

1.4. Oleme seisukohal, et Euroopa Liidus digitaalsete reisidokumentide kasutuselevõtt peaks toimuma samal ajal kõikides liikmesriikides. Minimaalselt on vajalik, et kõik liikmesriigid tunnustaksid loodavat lahendust, ja kohaldada piisavat üleminekutähtaega. Toetame esimese etapina lahendust, mille puhul on digitaalse dokumendi andmed seotud füüsilise dokumendiga.

1.5. Digitaalset reisidokumenti peaks saama luua ja kasutada oma kodakondsusriiki naasmiseks juhul, kui inimese füüsiline dokument on välisriigis varastatud või kaotatud.